

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

MOJOJ VILI.

Daj mi Bože sokolova krila,
Da se dignem k nebeskom oblaku,
Sbor slavjanskih da poišćem vila'
I za milost da umolim svaku,
Da zapjeva kako zna najbolje
Da odjekne i gore i polje!

Ej da mi je arpa Aeolova
Kojom lako povjetarce svira,
Ko da tuče tkogod od duhova'
Milim skladom kad u sree dira :
Postala bi pjesma moja mila,
Ma i prosta nekićena bila!

A baš sada kao nikad prije
Vrednija je da ju prati lira ;
Jer što kanim potišteno nije ;
Pjesma bo mi iz srea izvira, —
Mala oda od srea je pošla,
Hoće joj se da bi k sreću došla!

Rajsko čedo, Slavko milostiva
Tebi pjevat hoću od radosti
Nebudi mi sreću suprotiva
Što izbrojit neznam ti krieposti',

Neg što svladan hoću od veselja
Da ti vienčić savijem od želja' !
Ej da mi je uzlet od Pyndara
Da te nosim na susret vječnosti,
I opojen od ljubavi žara
Tvoju slavu vjenčam od krieposti' :
Da ti ime viek ostane slavno,
Neumirilo i nezaboravno!

Ja bi sree opisao tvoje,
Njegove bi brojio vrline
Kako žarkim duhom ljubiš svoje....
Al tko tvoje da izbroji čine
Božanstvena slavskog kruno hrama,
Što ih sipaš rodu gomilama?

Ja bi dušu pokazao tvoju,
Dušu milu slavjanstvu ljubeću
Kako snagu pokazuje svoju
Dižući ga nad svu zemlje sreću,
Kako grli, brani nas sirote,
Tješeć tužne... ljubavju dobrote!

Ja bi reko da je neba draga
Božanstvenost ostala pri tobi

Kadno te je cienom svakog blaga
Obasula i sljubila sebi,
Te si slična nebu i ti blaga
Meni, sestro! i dobra i draga!

Nu me slušaj čedo dobrostivo :
Preslabašna krilca su u mene!
Nikad moć im nisam pripisivo
Da te dignem u dom božanstvene
Vječne slave... sve što činit mogu
Za rod, za te mom se molim Bogu!

Molim Boga, molim od ozgora
Da tvoj život slavjanstvu produži,
U tom žiću da mu sviće zora
I u luku vječne sreće služi,
Da mu krasan spasovdanak dade
Kako samo dragi Bog dat znađe!

Kroz vjekove vedra, zdrava budi
Postojano zdrava i vesela,
A slavjanskom sreću ti na grudil'
Zviezda sjala kruno neuvela
Pa dok zemlja 'kol sunca se kreće
Slava, vilo! potavnit nam neće!
Bláž.

D V I E G U J E.

Dvije su mi guje
Ljute i nemile,
Srdce moje mlado,
Bolno obavile.

Jedna ulagajuć
Na srdeu se grije,
Druga ono malo
Još mi krvice pije.

Jedna srdce tješi
Da mi bol odlane,
Druga nov jed lije
Nezarasle u rane.

Jedna skojećime
Srdce bolno vara,
Druga otrovnime
Žalcem mi ga para.

Nada to i sumnja
Guje su nemile,
Što su se na bolnom
Srdeu mi obvile.

Od njih svi su jadi
Od njih nepokoji,
Viek se bolno srdece
Nada, sumnja, boji.

Oj! nado, oj! nado,
Utjelje si mati.
Al jao! svakom kad te
Sumnja i strah prati!

Milanko.

M O J A B U N J E V K A.

Ljudi, ljudi bac'te oko
Gor na nebo, to visoko ;
Gdē no zvezde na modrini,
Pod koprenom u visini.

Stidno trepte i to kadšto
Kroz oblake, znatel' zašto?
Evo ću ih pitat čujte,
Barem njimi vi virujete :

A što vam je, sitne zvezde,
Da se stidno sakrivajte,
Ko nevjesta, kad veseli
K oltaru ju svati prate?

Znam, zašt' vam se, sitne zvezde,
Na zemljicu gledat neda,
Stidite se jelte zvezde,
Što bunjevka u vas gleda.

Bunjevac.

MILANA HISTORIČNA PRIPOVIDKA ZA MLADEŽ I ZA RODITELJE.

OD NIKOLE GJORGJEVIĆ VUKIĆEVIĆA.

XIX.

POVRATAK U BRANISLAVAC.

Knjeginja Vidosava na to primeti : „Draga Snaš-Pelo.
Svaki čovik, pa ma on i najsiromašniji bijo, božjeg je roda.
To je najveće gospodstvo, s koim se zemaljska plemstva i
gospodstva ni izdaleka spraviti nemogu. Najsiromašniji pro-
siak, ako je inače pošten čovik, doći će posli smerti u car-

stvo nebesko, i dobiće tamo takovu slavu, prid kojom sva
sajnost i svako bogatstvo ovoga svita izćezava. Mi dakle
triba da sa svakim i najmanjim čovikom lipo postupamo, i
da nikoga nevrldjamo. Vi se sad stidite rići, koje ste Vašoj
službenici izgovorili ; jer vidite da ona prid vama kao kue-
ževska kći stoji. Još mlogo većma ćemo se postiditi mi na
drugome svitu, kad tamo vidimo u nebeskoj slavi one siro-
maje, koje smo ovdī na zemlji prizirali, gerdili, i zlo-
stavili.“

Vratarica joj dade za pravo, i kroz plač moljaše knje-
ginjicu Milanu, da joj sve uvrīde oprosti. Milana joj odgo-
vori : „Draga Pelo! Ja bi vam već više puta mogla bila po

koju rič reći ali sam to štedila za zgodnije vrime, a to je danas došlo. Poslušajte me dakle, i primite moj nauk savet. Vi imate mloga lipa i krasna svojstva, vi ste virna supruga, dobra mati, vridna i štedljiva domaćica, Vi siromašnijim od sebe a osobito boleštnim siromasima mnoga dobra činite.

Vi ste i uslužni prema svakome. Ali kad se razljutite, onda ne umite sami nad sobom vladati, onda vas stoji vika i dreka, onda svakojake gadne riči na svoja usta govorite, i stim kako sebi, tako i onima koi su oko vas, život ogorčavate. S te vaše pogreške, proglasili su vas ljudi za zlu i bisnu ženu, i to je uzrok, što se do mene ni jednina divojka kod vas u službi zadržati nije mogla. Budite dakle gospođa nad svojim strastima; sitite se da su trepeljivost i blagost najveće keršćanske dobroditelji. Zavitujese još danas da ćete se popraviti, ponovite ovaj zavit svako jutro i svako veče, i molite se Bogu da vam u pomoći bude. Nemojte očajavati, ako se po želji vašoj od jedared nemožete popraviti. Dervo se neobara jednim udarcem, tako se i zli običai nemogu ujedanput sasvim ostaviti. Budite samo postojani u svome priduzetju, pa će te se malo po malo odviknuti od svoje ljutitosti, koja vam je baš najljutiji i najžeštiji dušmanin. Pa kad dobijete služavku, koja ima volju raditi, a vi nezaktivajte da vam ona od jedanput sve onako uraditi znade, kao što bi vi sami uradili, nego se potrudite, pa je naučite svakome poslu. Imajte sterpljenje, pa joj i više puta pokažite, i nemojte se odma jiditi, i grubo s njome postupati, ako ona nije u stanju svaki posao onako dobro uraditi kao vi sami. Postupajte sa služavkom kao što postupate dobra mati sa svojom kćerom, šalžite ju nediljom i praznikom u cerkvu, i kad što pogriši, savetujte ju kao mati, pa će vas onda divojka ta ljubiti i od serca počitovati! — Slidujte ovom mom savetu, pa ćete sritjni biti, i svi će Vas ljudi za takovo vaše vladanje faliti i počitovati. Posli nekoliko dana Branislav i Milana, pratjeni od Strašimira, Vidosave, i gospode, koju Strašimir savzao biše, krenu se put Branislava. Kuda su god prolazili, svuda je veseo narod prid njih izlazio, radujući se, što mu se gospoda pomiriše. Žene i divojke otimau se da vide lipu knjeginjicu, koja je svoga otea u sužanstvu dvorila i dite svog najžeštjeg neprijatelja s muškom odvažnošću iz Brestovačkog studenca izvadila. Momei iz okoline Branislavačke izišli bijau na konjma prid kneza, i obkolivši kočije njegove, doprate ga do samog Branislava.

U dolini prid Branislavcem silni se svit biše sakupio, da dočeka svog obšteljubljenog davno nevidjenog gospodara. S desne strane stajau u redu muški, a s live ženske. Na čelu prvi bijo je uglar Marko, a ove druge pridvodila je čestita ugljarka Smiljana. Nji dvoje prvi pozdrave u ime ciloga naroda, svog ljubimog kneza. Knez i Milana sidju se s kočija i zafale najpre Marku i Smiljani pa onda cilom narodu na ljubavnom dočeku.

Prid veliki vrati dvorca dočekaju kneza i Milanu dva reda u bilo ruvo obučeni divojčica, koje cvitjem posipau put, koim mili ovi gosti gredijau. Ljubica kći Markova u bilo ruvo obučena i poljskim cvitjem nakitjena pristupi k Milani i podnese joj na srebernoj kalajlji ključeve Branislavačke sa ričma : „Primi čestita kćeri našeg svitlog kneza iz moji ruku ove ključeve i pridaj ih svome roditelju!“ Milana se zagerli i poijubi sa svojom virnom drugaricom na očigled sviju pritomnji, i prida ključeve otea.

Branislav uzevši ključeve u ruke siti se one strahovite noći, kad je na tom istom mistu u okovima vezan na prostim taljigama ležao, i kad je Milana s raspletim vlasima oko taljiga obitala; i usporedivši ondašnje svoje bedno stanje sa ovim pobidonosnijim povratkom, nemogaše sebe uzdržati da iz sveg serca ne vapije : „Bože blagi! Ti si sve ovo po tvojoj volji a na naše dobro uredio. Ti si tugu našu u radost pritorio. Blagoslovljeno i faljeno budi tvoje ime na vike!“

Zatim se okrene Strašimiru, i ostaloj gospodi, što ga koje dopratila koje tu dočekala bijau, i rekne im : „Bratjo moja! prija nego što stupim u dom mojih praotaca, želim da svi skupa otidemo u sveti hram, koga pobožni predci moi

u slavu svemogućega Boga, i u čast sv. Gjurđa Svetca našeg plemena podigoše.“ Svi mu za pravo dađu i upute se za njim u dvorsku cerkvicu, gdi se Branislav i Milana Bogu pomole, blagodare što ih je spodobio velike svoje milosti i sa svima pritomnima celivaju sv. Evandjeljije, pa onda se svi zajedno upute u veliku dvoranu, koja je, kao i sav dvorac, po naredbi knjeginje Vidosave dotle već opravljena i na najlipši način uredjena bila.

Pozdravima i čestitanju slidovala je gospodska čast. Branislav je svoje goste dvorijo, pa nije zaboravijo ni na prostotu, koja se u dolnjem katu častila. Naovu čast biau pozvane sve domaće starešine iz knežine Branislavljeve, a Marko je medju njima kao zastupnik domaćinov bio. Branislav dodje medju ove proste ljude; i opazivši medju njima Marka i Smiljanu rekne im : „Vas dvoje bili ste mi svagda virni; vi ste moju kćer u nevolji primili, i kao svoje rodjeno dite deržali. Zato vas primam od danas u moj dvor. Vi ćete odsada kao moi najbolji prijatelji ovde kod mene u miru i pokuju živiti. A vaša dobra Ljubica, koja je s mojom Milanom zajedno odrastla, i koja je njojzi u nevolji bila prava posestrica i virna drugarica; virniju od nje nikada ne bi ona mogla naći. Zatim pristupi Branislav k svakome starešini redom, i sa svakim po koju progovori, razpitujući ih za njive domaće.

Strašimir videći da Branislav dugo nedolazi, sidje se i sam da ga potraži, i opazivši ga, gdi se s prostotom tako lipo razgovara, čudjaše se kako dobroti kneževoj, tako i svesrdnom poštovanju, koje prostaci njemu ukazivau. „Sad vidim — rekne on — da je blagost jača od svakog nasiljia i da je svagda po gospodu i vlastnike bolje, kad ih narod ljubi, i počituje, nego kad ih se boi, a ovamo na nji iz serca merzi! Branislav mu na to odgovori : „Strašimire brate, ja deržim da je samo onaj gospodar na svom mistu koga se nevaljalci boje a svi dobri ga kao rođenog otea ljube i poštuju!“

Sutra dan se svi gosti razidju, samo Strašimir i Vidosava provedu još nekoliko dana kod svoga novog prijatelja, i njegove čestite kćeri, pa se posli i oni vrata u Brestovac.

Pa skoro zatim nastupi zima, i nji dvoje često dolazau u Branislavac u pohode knezu Branislavu i Milani, moleći ih pritom najuserdnije, da im, iz važnji uzroka, posete još za niko vrime nevracaaju.

UGARSKI ŠOKCI I BUNJEVCI.

III. PORIEKLO.

A da mi nesmalakšeš, čuj i još koju o djedovih svojih. Mudri Prokopij (u knj. 1. p. 29 i u knj. 3. p. 14.) pripovieda o dolazku slavjanah u Ilirik i kaže kako su prevalili Dunav, probili Rimljane, uhvatili rimskoga vodju Asbuda, prodrli tja do Epidamna sa 15000 vojske. Tom prigodom, a navlastito pod Upravdom, kazuje da su Rimljane razbili i raztjerali, Asbuda uhvatili i usmrtili — posjedši Ilirik. — U 3. pako knjizi na p. 40. pripovieda, kako su u premožtvu doprli Slavjani tja do Niša, onde udarili ilirskim poluostrvom, Rimljane uništili, a sebe spasili za vremena. To je, veli Prokop (u knj. 2.) Konstantim težko gledao, pa pošlje Areta Nazarea s izboritom vojskom, koju mu slavjani napadnuti unište kod Drinopolja, bojni barjak otmu, ostanke tja u Astiku uvijaju, otle krenu mnogim plienom pod bedeme sama Carigrada, zarobe mužitelje i Konstantinov stieg. pa se vrnou kući.

Osim Prokopija piše i Grgur papa toga doba, ravnaviš crkvu Krstovu pošlje Upravde za Mavricija, biskupom istarskim : equidem de Slavorum gente, quae vobis imminet et affligit vehementer et turbor t. j. piše da dršće pred idućimi u Istru Slavjani.

Helmold pop buzovski nabraja izmedj ostalih narodah, kako su slavjani u prvi kraj svieta posjeli Dalmaciju, Bugarsku, Slavoniju i Hrvatsku, — i tih Slavjanah unuci, veli Teofanij, ratovali su slavno pod carom Upravdom.

Herberstein (u svojoj knj. : de rebus slavonicis) dokazuje : da su Slavjani u nepamtivo doba sjedili na Visli,

otlo posjeli Česku i Moravsku; podjarmili Rimljane, zakupili Dunaj oti unuci sinovah Jafetovih i, prozvali se razno od slavnih pobjedah, vodjah, riekah itd. Slavjani.

Kromer (u knj. 1.), a Ptolomej u svom zemljopisju veli: poslje kako su dulje sjedili (Slavjani) na podunavju, stjeraju Rimljane i posjednu Dalmaciju itd. mimogred spominjuć i ovde Aventina velečega: koliko je slavjanskih granah, toliko je slavjanskih jezika, — a to pokazuje, da su svi jednoga poriekla iz sjeverne praotadžbine.

Za Konstantina Velikoga biaše Ilirik uskupa, pod Arkadijem pako i Honorijem razdvojen, pa upravo, po moje mnenju, to će biti uzrok što je Porfirogenitu caru Dalmaciju poznana pod zapadnim Ilirikom. Na ovo dodaje Lucij: već u neznano doba od morja širio se Slavjan, — a kad se očistio u tih zemljah od inih pukovah procvjetala je Slavonija, Hrvatska, Srbija i Dalmacija.

Naukler Generat jamči (u p. 63.), da je Rimljanom slavsko ime bilo poznato već g. 14. po Isusu, — i to dje opisuje rat njihov s Oktavijanom carom.

U ovom smjeru govore za nas još: Ivan Dobrowsky; Martin Kuthen, Većislav Hajek (suvremenik Ferdinanda I.), Filip Kolimak; Matija Mješowsky, Vinko Kadlubik i drugi. — Istina, da se Pavao Djakon ovoj tvrdnji ponješto opire, al ga pobija dobro Krčelić, a sasma: Bernard. Vapovij, Ante Sabelik i naš Ferdo Filipović. Nu povrh ovih sja lito-merički biskup Schläjuzij dokazujuć, da su Slavjani u Slavoniji bili već u pred Isusovo vreme.

U ovom smjeru ravnaše svojimi perri Veleslavin i Kocicil; Strausovsky; Jablonowsky; Sommersberg; Bayer; Gelaz Dobner; Asseman; prvi česki kronolog Dalemil; najstariji poljski povjestničar krakovski biskup Kadlubek; Boguchwal i Ivan de Dlugoša.

Neima dvojbe, da će naši historici na ove podatke zagraknuti gordo, tvrdeći po svom običaju, da su silni i vjekoviti dušmani Slavjanstva sasma uništili u ovih sadanjih slavskih predjelih, koje Jugoslavijom zovemo, prasjedioce ili pradjedove naše; — no mi jim, protivna mnenja, skromnom dušom odgovaramo, da nijedna pokrajina tolike i tako trajne nevolje nije preživili ko upravo Slavonija, — pa ipak olovni uzli gvozdeno dindušmanske šilike nisu u njoj nikada do tamana satri dragoga roda našega.

Počam od došašća Hrvatah i Srbah u ove strane, t. j. od predpolovine VII. stoleća do danas, dadne li mi se povoda — drugi put. U ovoj razpravici, na koliko mi prostor „huj. šok.“ novinah dopušta, kana mi je ta: da podučim svoje Bunjevce i Šokce: okle jim porieklo, odakle su oni. A posljedak njezin naravan je taj: da su se na našem jugu Hrvati i Srbi smiešali sa predi stanujućimi ovdje Slaveni, pa po njekom vremenu i prelili se u iste, — kako veli Emil Čakra (Slovenka, sv. 5. od g. 1860.)

Bunjevčie i Šokče! iz ovoga kratkoga nacerta možeš uviditi, da si ti na današnjem svom ognjištu potomak Slavjana djeda tvoja. Mogo si razabrati, da su u tvoju ugarsku domovinu svi tvoji sugradjani i braća Magjari i Niemei pridošli kasnije mnogo stotinah i hiljadah godinah, — i tvoje stare našli ovdje. Naši otcie bili su dobročudni i uztrpljivi, značajni i gostoljubivi, pobožni i iskreni — to možeš opaziti i danas na mnogom našem stercu, koga lukav i himben sviet još nije pokvario — ko tebe, mladjani moj rode! — pa me ovo, da ti dalje kažem: kako ćeš se ponašati da te drugi neprevare, kako ćeš se prosvietiti, da te tmina duševna t. j. neukost neugijete i ti ko nebrojna braća naša, zalibože! pred Svabom neizježneš, — već s ovim i magjarom u ljubavi, živeš i, nje mi u mudrovanju dostigneš — Slavjane moj!

(Slidi.)

Blaž.

STARI EGEDAŠ.

OD B. AUERBACHA. PREVEO J. SUBOTIĆ.

Slušaj samo kako huji i bruji kroz ponoćni vazduh. Brzi konjski topot sve bliže iz daleka dolazi! Gle, konjanik skoči sa neosedlana konja i viče: Vatra ljudi! U pomoć!

Vatra! — Zatim se opet uspne na konja i otkasa pravo crkvi, i naskoro zazvoniše zvona na larnu.

Teško je to podići se iz prva sna sred doba žetve; ne mogu ljudi da se podignu leže kano žitno klasje što ga vrednom rukom na njivi kosiše. Ali što mora biti mora. Dečaci što imaju svoga konja, jesu po najokretniji; svaki je rad da zadobije nagradu koja je još od stari vremena odredjena za onoga, koji dodje prvi do malene šmrhare sa spremjenim konjem. Tu i tamo osvetliše se prozori, vrata se otvaraju a ljudi u silnoj žurbi navlače svoje jauklove tek na ulici. Kad se iskupiše oko večnice začu se sa svijju strana: „Gdi goro?“ — „U Ajbingeu!“ — U ostalom i nije bilo nužno nikako zapitkivanje ni odgovoranje, jer za mračnom jelavom šumom pružaše se neka svetla pruga kao večernje rumenilo, samo što se kadkad podizaše po koja struja varnica.

Noć je tako topla i tiha, zvezde tako mirno žmirkaju na zemlju kao da ih se ništa ne tiče ako propadne kako zemaljsko stvorenje.

Već su uprognuti konji u šmrk, lučari se već ponameštali po šmrkovi sa lučama u ruci; samo ko je mogao uhvatiti za što i ako je vidio za po pedlja slobodna mesta na šmrku popeo se gore, tako da se sada gotovo ništa nevidi od crveno bojadisanog šmrka. — „Ne mogu to vući dva konja, moraju doći još dva!“ — „Bacajte lučeve od sebe!“ — „Tako mora biti, to je stari običaj!“ — „A ono napred u ime Božije!“

Tako se čujuše ovdí.

A sada odzvrktaše teška kola kroz selo pored snevajućih poljah i livadah. Unidjoše u šumu; tiće preplašeno svetlašću i vikom probudiše se iza sna i zbuñeno proletaju tamo ano, i nikako ne mogu da se povrate u toplo gujzdo. Eto kraj šume, tamo doli leži selo svo u tamoj svetlosti kao da je dan, vika i uzdrhtali zvuk zvona dopiraše do neba kao da se i sam plamen pretvorio u glas.

Glete! Zar ne stoji onde na šumskom okomku jedna bila prilika gde drži nešto crno na grudí? Ne čujete li kakí zvuk žice? Točkovi zvrkte ništa se ne može jasno da razazna i sasluša — žurno napred, izbavlajte!

Ljudi beže iz sela sa svojom imovinom, bosonoga djeca u tananoj košuljici nose klupice, kositreno i bakaruo posudje. Zar je svima obladao tako užasni strah ili je krajuje vrime za izbavljanje? — „Gde gori?“ — „Kod starog egedaša!“

Kočijaš ošinu konje i svatko se požuri da dvostruko pomogne.

Kad su se približili zgarištu uvidili su da nema više pomoći; zato upraviše sve vodne iz šmrvova zrake na okolno kuće da bi ih sačuvali od groznog plamena.

Nekoji htedoše da izvedu iz štale konja, dve krave i tele; ali životinje poplašene vatrom ne htedoše se krenuti s mesta dok im god nisu svezali oči i batinama izjurili na polje. — „A gde je stari egedaš?“ začu se sa svijju strana. — „Izgorio je u postelji,“ rekoše jedni. — „Ajak, pobego je,“ rekoše drugi. Ali niko ne znađjaše šta sigurna.

Siromak nije imao ni dece ni srodnika pa ga ipak svi tako sažalevaše, oni što su nadošli iz okolni sela prebacivahu ovima kako da se pre svega ne postaraše da doznaju za nesretnikovu sudbinu. Jedni kažu da je u senari kovača Urbana, drugi da je u crkvi gde kuka i zapeva; to je prvi put što je tamo otišao bez egeda i to samo da se moli Bogu; — ali ni tu ga ne nadjoše, ne natekoše ga ni tamo i već se našli nekoji koji počeoše tvrditi da su mu čuli iz vatre jauk i lelek, ali već beše vreme za pomaganje jer se plamen strašno bio osilio, a stakla na prozoru prskaše čak do kuće preko ulice.

Kad je već počela zora svitati, bile su okolne zgrade izbavljene. Sve se počeo spremati na povratak.

Sada se približavaše sa brega redak pojav. U dvokolicalah sa dva vola, sedjaše neka mršava stara prilika u samoj košulji, i u pola pokrivena konjskim pokrovcem; jutarnji vetar sigraše se sa sedim starčevim kvordžikama. Lice mu izgledaše uvek veselo, na mesto brkova i brade imadjaše

kratke čekinjaste malje. U rukama držiše egedu i gudalo. To je stari egedaš. Mladi momci nadjoše ga na šumskom okomku gde je stajao u samoj košulji a egedu pritisnuo na grudi obema rukama.

Kad su se približili selu uze egedu i počeo svirati svoj omiljeni valjak po onoj narodnoj pjesmi „i danas sam veselo“ itd.

Svatko se začudi tom retkom čovjeku kao da je ustao iz mrtvi. — „Dajte mi šta da pijem,“ reče onima koji se prvi šnjim rukovaše — „jako sam žedan.“

Doneše mu čašu vode. „Piha,“ poviče on „sramota bi bila zagasiti taku izrednu žedjicu vodom — vina amo! Ili je zar ta vatrašina i vino mi popila.“

I opet počeo veselo da gudi dok ne dodjoše do zgarista. „Ta tu izgleda kano u dvorani posle igranke,“ reče naposletku skoči s kola i ode u susjedovu kuću.

Sve se turaše oko starca tešeći ga i obećavajući da će mu pripomoći kad počne kuću ponovo zidati.

„Bože me sačuvaj,“ reče „ne treba meni nikaka kuća, ja pripadam vrbáčevom kolenu, jer ni oni ne prave sebi gnjezda već se kadkad nametnu lastama. Za ovo nekoliko godina što mi preostaje da živim naći ću stana svugder. Sad se mogu opet popeti na drvo pa reći svetu : od tebe nemam više ništa tražiti! — Zaista to je bilo krivo da sam još nešto pritežavao tem svoje mile egedu.“

Zalud bi bilo govoriti i dalje što tom osobenjaku, zato se i vratiše svi doma umireni da je tu stari egedaš. Radova svagde su ga potrebovali, — bez njega bila bi cela okolina osramotjena, isto kao kad bi ko onu visoku lipu na drumu preko noći izvalio.

Vrlo je obradovalo starog egedaša kad mu je bogati Kovač Kašpar poklonio staru jednu haljinu, Josiph Kehreiner dvoje čakšira, a drugi opet po nečeg potrebitog. „Sad je celo selo na meni“ reče, i svakome parčetu nadene ime onoga od koga ga je primio. „Taka haljina koju je drugo netko iznosio, stoji sasvim lipo kao da se upije uz tilo. Vek mi beše nešto neobična kad sam dobio novu haljinu, a vi dobro znate da sam išao redovno u crkvu; tu sam pritiskao rukav na vosak što kapaše sa svete sveće i rekao sam : haljino do sad sam tvoj bio a sad si ti moja. To nije trebe da činim sa vašim haljinama, vi ste ih već zasitili i jelom i pićem dosta redi. Sad sam kao novorođeno dete, jer njemu poklanjaju haljinice što nisu za nj skrojene. Rodio sam se na novo!“

(Slidi.)

KUĆA BUNJEVAČKA.

MLADI BOŽIĆ.

Već i ovo ime znači kakvom njegovom svetkuje Slavijan svoje Svete Dneve. Drugi narodi označavaju ovaj dan činom koji se na Spasitelju vršio — ili ga nazivaju mladim ljetom — ni na kraj pameti ne držim kanda bi ovi narodi takvim načinom kakvu pogriješku počinili, al bio ma tko koji nije lin da na povrhu ostaje, već se upusti u dublje razmatranje — takim mu postaje vidno : da slaviani već i ovim imenom odaju svoju nabožnost ko cvit svoj miris po boji.

Hvale je vriedno kad se i promienia godine svečanostju obvie narav je kršćjanluka : da svašta, što u njegova zraka krug umidje, nikom svetostju nadahni.

I Slavijan svom poniznostju se klanja svemoćnom Bogu o svrhu godine i sinovsku hvalu mu na slavu uzdaje. Što mu je premlitostiv udielio milost, da je u krugu svojih rođeni u životu ostao, ta ako su ga i kinile žrtve koje je tekućom godinom prigoriti morao, nije zaoto nikad mrgudanjem svoje nezadovoljstvo očitovao, već s Jobom uzdisao : Bog je dao i Bog je uzeo. Zna Slavijan, da se bez milosti božje niti šta koristna početi, niti može svršiti, zato skrušeno prosi milost božju o novom ljetu : da mu Duh Sveti podieli svoju milost i bude vodjom, u svih svojih obitelni i društveni podhvati.

Ipak draže mu je, sa majkom crkvom godinu miriti, i dneve računati — pak sladje mu je ime mlada božića, kada se slavi obrizovanje Isusovo; na mladi božić užee se opet ona trostručna svičica, i nazdravi domaćin blagosov na sve članove obitelji, polie božićnjak — kojije na toliko strana razsičen kolikoje poglavical u kući, ovi kada svoje die-love prime, te medju svojih rođjenih razdiel. Krasan znak naše slavenske obće ljubavi, koja iztraja u zajednici do skraj-njeg mogućstva, pošto u njoj vlada neporočna pravda. Nije slavijan kriv ako je ova zajednica poremetjena. I tako ona stara srodstvena ljubav umanjana, već su krivi oni ravnatelji i zakonoše, koji su mu na vrat nastavili takve zakone, koji nisu kudri ništa u njem popraviti, kada mu izkidaju iz niza žičnih običaja takve, koji su ljubav kršćjansku u njem podhranjivali.

Tudji Sinovi su vrhu njegov gospodovali koji njegovu nabožnu i čoviečju narav nisu poznavali.

Ipak mladi božić negubi kod slaviana svoju svečanost, jerbo se on spominje : da je Isus kao rođjen Bog čovjek danas takim mozainskom zakonu se podvrgao, koji njega nebi moro vezati. Obrizovanje je uvedeno za židove da se poganluka odljuče i učuvaju.

Isus je po krštenju i židove i sve ljude ne samo od-poganluka već od pokaranja odljučio, opravdo i tako posvetio : da se u nami popravila prilika božja — koja je bila po grilu iztočnom poremetjena.

Odudje naučio Slaven, da on neobičaje izpitivat zašto je ovakvi zakon donešen već se njemu pokorava — buduće ako i nebi znao al osića da je i najgorji zakon koristni po obći red nego najmanja nepokornost, koja se navadno pridaje u službu strasti.

Kad su Isusa obrizali — kako nam pripovida sveto Evangjelie nadili su mu ime, Isusa, ime koje je Angjeo Gabriel s nebesah primeo — kad je Blaženoi Divici, Začeoće navistio. Ovomu se prisvetom imenu klanja Slavijan sream i dušom, jerbo zna: da je ovo ime ono u kom je spasenje svem Svietu donešeno. S najvećom častju priziva ovo Sveto ime, pošto veoma poštiva ona oproštenja koja su rimski Otcí tome privezali. Ako je u Crkvi kada se ovo sveto ime izusti kolinom klekne i glavom klone, buduće nezaboravlja što reče Sveti Pava Apostol : da se ovom imenu klanjaju, zemlja nebesa i pako.

Na toliko cieni slavijan ovo prisveto ime, da ga najradostnie u usti svoji nosi, i kada se sustrie na putu sa svojim bližnjim, i dolazi na pohod pobratimu, ili drugomu ma komu time ga pozdravlja ovim načinom : hvaljen budi Isus ua što drugi odgovara uvijek hvaljen budi. Nimać magjar i drugi primili su takodjer ovi pozdrav, al nisu mogli okorjele navadne pozdrave „dobro jutro, dobar dan, sluga ponizan“ izkoreniti, znamenje da im duh nije tako očistjen od svih ostana-nakah poganski — košto je slavijanski — koji je ove iz svojih sastanakah iztriebio. Pogani koji nisu pojam o providjenju božjem imali, već su u sudbinu vjerovali, svako jutro su jedan drugom dobar dan želili. No mi kršćjani znamo: da je svaki dan dobar koga u milosti božjoj provedemo, svakim činom nastojimo ovu u nama umnožavat. Zaoto se imenom Isusovim pozdravljavamo. A o odlazku s Bogom od-poručivamo — što na dulje znači s Bogom ostajte i s Bogom idji. Sad neka tko spodobi ovaj plemeniti običaj s onim koji je od poganaħ zaoto, i s onim koga je izmislila pamet u sužanstvu zakrljala, sluga i službenica, pak neka sudi, što je po čovieka umna i kršćjanina plemenitie.

(Slidi.)

SVAŠTICE.

9. Ako nepaziš skimse mišaš bitčeš svakojaki.
10. Troju tajnu ženi ne kazuj jersuse mnogi kajali.
11. Pvosijaku bolje ne udili nego damuse narugaš.
12. S velikom Gospodom samose onda mišaj — ako svagda i na svašto možeš kazat : da, i takoje.